

Relatiestatuum Staatstoezicht op de Mijnen en Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

INLEIDING

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) werkt aan een klimaatneutrale samenleving en aan een schone, betrouwbare, veilige en betaalbare energievoorziening. Het planmatig beheer en doelmatig gebruik van de diepe ondergrond voor energiewinning en -opslag maakt hiervan een belangrijk onderdeel uit. Het kerndepartement EZK en SodM borgen, ieder vanuit hun eigen rol, het veiligheidsbelang in de energiewinning en het gebruik van de diepe ondergrond.

Het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) houdt als rijksinspectie onafhankelijk toezicht op de naleving van wet- en regelgeving ten aanzien van de veiligheid van de mens en bescherming van het milieu bij mijnbouwactiviteiten, transport van aardgas door lage druknetten en windenergie op zee. Daarnaast heeft SodM de taak om de Minister van EZK te adviseren bij besluiten over mijnbouw en gevraagd en ongevraagd te adviseren naar aanleiding van het toezicht op de naleving, de risicobeoordelingen en zijn onafhankelijke onderzoek.

Dit relatiestatuum geeft, met inachtneming van de Aanwijzingen van de Minister-President inzake de rijksinspecties, invulling aan de relatie tussen SodM en de secretaris-generaal, de plaatsvervangend secretaris-generaal, de beleidsdirecties en de stafdirecties van EZK, voor zover die relatie niet bij of krachtens de wet is geregeld.

Uitgangspunt bij de invulling van de relatie is een vroegtijdige en transparante interactie tussen het kerndepartement EZK en SodM. Daarnaast geeft het relatiestatuum invulling aan het uitgangspunt dat vanwege de bijzondere positie van SodM als rijksinspectie, in de onderlinge relatie de onafhankelijkheid van de toezichthouder in het functioneren, de programmering, de onderzoeken en de oordeelsvorming geborgd moet zijn.

SodM voert niet alleen taken uit binnen het werkveld van het Ministerie van EZK, maar ook voor andere departementen. Dit relatiestatuum heeft uitsluitend betrekking op de relatie met het Ministerie van EZK als coördinerend en hoofdverantwoordelijk departement waaronder SodM ressorteert en ziet niet op de relatie tussen SodM en andere departementen waarvoor SodM taken uitvoert. Ook relaties met overige partijen, zoals stakeholders, blijven buiten beschouwing.

HOOFDSTUK 1 ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Definities

In dit relatiestatuum wordt verstaan onder:

- a. *Minister*: de Minister van Economische Zaken en Klimaat;
- b. *EZK*: het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat;
- c. *secretaris-generaal*: de secretaris-generaal van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat;
- d. *plaatsvervangend secretaris-generaal*: de plaatsvervangend secretaris-generaal van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat;
- e. *SodM*: het Staatstoezicht op de Mijnen;
- f. *Inspecteur-generaal der Mijnen*: het hoofd van dienst van SodM;

- g. *eigenaar*: de binnen het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat aangewezen verantwoordelijke voor de continuïteit van de taakuitoefening van SodM;
- h. *directeur-generaal Klimaat en Energie*: het hoofd van dienst van het directoraat-generaal Klimaat en Energie;
- i. *programma-directeur-generaal Groningen en Ondergrond*: het hoofd van dienst van het programma-directoraat-generaal Groningen en Ondergrond.
- j. *beleidsdirecties*: de directies van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat die ressorteren onder het directoraat-generaal Klimaat en Energie en het programma-directoraat-generaal Groningen en Ondergrond;
- k. *stafdirecties*: de stafdirecties binnen EZK zijn Bedrijfsvoering, Bureau Bestuursraad, Communicatie, Financieel-Economische Zaken en Wetgeving en Juridische Zaken;
- l. *Aanwijzingen inzake de rijksinspecties*: de Regeling vaststelling Aanwijzingen inzake de Rijksinspecties.

Artikel 2 Kaders

1. EZK bestaat uit een kernministerie en buitendiensten. SodM is een buitendienst. De algemene leiding, de beleidsdirecties, stafdirecties en overige onderdelen maken onderdeel uit van het kernministerie EZK. Voor de financiën betreffende deze onderdelen zijn van toepassing de Comptabiliteitswet 2016, de rijksbrede en departementale begrotingscyclus en de EZK-concerncyclus. Alle EZK-onderdelen voeren een kasverplichtingen administratie.
2. Binnen EZK is een organisatorische scheiding tussen beleid en vergunningverlening aan de ene kant en toezicht aan de andere kant.
3. De bevoegdheid tot het houden van toezicht wordt gegeven bij of krachtens de wet.
4. De Minister is verantwoordelijk voor het gevoerde beleid en de vergunningverlening.
5. SodM valt als rijksinspectie onder de ministeriële verantwoordelijkheid. De Minister is systeemverantwoordelijk voor de taken die de rijksinspectie uitvoert en eindverantwoordelijk voor het functioneren van de rijksinspectie als organisatie. Aan de eigenaar is mandaat, volmacht, en machtiging verleend om de eigenaarsrol richting SodM namens de Minister in te vullen.
6. De Inspecteur-generaal der Mijnen heeft geen zitting in de Bestuursraad van EZK. De eigenaar kan de belangen van SodM naar voren brengen in de Bestuursraad voor zover het gaat om de continuïteit en kwaliteit van de organisatie.
7. De Aanwijzingen inzake de rijksinspecties omvatten rijksbrede regels over de positie van rijksinspecties, de manier waarop de ministers hun bevoegdheden ten aanzien van de rijksinspecties invullen en het borgen van de onafhankelijke taakuitvoering door de rijksinspecties. De Aanwijzingen inzake de rijksinspecties vormen tezamen met het Besluit mandaat, volmacht en machtiging EZK 2019 en het bepaalde in hoofdstuk acht van de Mijnbouwwet het kader voor dit relatiestatuuut.
8. In die gevallen dat SodM werkzaamheden verricht op het werkveld van andere departementen, voert SodM die taken uit onder ministeriële verantwoordelijkheid van de Minister die voor dat beleidsveld verantwoordelijk is.

Artikel 3 Uitgangspunten

1. Binnen de ministeriële verantwoordelijkheid van de Minister zijn de beleidsdirecties verantwoordelijk voor de beleidsontwikkeling en vergunningverlening.
2. Binnen de ministeriële verantwoordelijkheid van de Minister is SodM verantwoordelijk voor toezicht en handhaving, alsmede voor de gevraagde en ongevraagde advisering voor zover dit raakt aan het publieke belang veiligheid bij energiewinning en het gebruik van de diepe ondergrond. SodM hanteert voor de uitvoering van deze taken een zelfstandige interpretatie van het wettelijke kader als uitgangspunt, voor zover wettelijke normen niet zijn ingevuld op basis van vergunningverlening of jurisprudentie.

3. De beleidsdirecties en SodM werken ieder vanuit hun eigen rol samen aan het publieke belang veiligheid bij energiewinning en het gebruik van de diepe ondergrond. Er is binnen de beleidsketen sprake van gelijkwaardigheid in de samenwerking.
4. De relatie kenmerkt zich door elkaar open en tijdig te informeren en samen te werken, waarbij het respect voor elkaars rollen en belangen en rolzuiverheid centraal staan.
5. Actualisatie van het budget van de beleidsdirecties en SodM vindt plaats in het kader van de rijksbrede en departementale begrotingscyclus. Uitgangspunt hierbij is dat de begrotingsclaims van de beleidsdirecties en SodM in samenhang moeten worden gezien binnen de beleidsketen.
6. SodM stelt zijn prioriteiten op basis van een weging van risico's, verplichtingen en actuele maatschappelijke ontwikkelingen. Daarbij geeft SodM de hoogste prioriteit aan die onderwerpen waarop de grootste maatschappelijke risico's bestaan én het optreden van SodM het grootste effect kan sorteren.
7. De Inspecteur-generaal der Mijnen rapporteert rechtstreeks aan de Minister.
8. De Minister kan de Inspecteur-generaal der Mijnen een aanwijzing geven in overeenstemming met het bepaalde in artikel 128a van de Mijnbouwwet.

HOOFDSTUK 2 SAMENWERKING

Artikel 4 Proces van samenwerking

1. De samenwerking tussen SodM en de beleids- en stafdirecties van EZK kent voor de budgettering, programmering en verantwoording een vaste cyclus die aansluit op de begrotings- en verantwoordingscyclus van EZK. Het onderdeel Eigenaarsadvisering van de Directie Financieel-Economische Zaken speelt hierbij een faciliterende rol.
2. Daarnaast volgen uit de uitoefening van de eigen taken en verantwoordelijkheden bij zowel de beleidsdirecties als SodM doorlopend momenten voor samenwerking binnen de beleidsketen, waarin onder andere beleidsontwikkelingen, bevindingen uit toezicht, relevante maatschappelijke en politieke actualiteiten, onderzoeken, vergunningsaanvragen, parlementaire en juridische aangelegenheden en (on)gevraagde adviezen besproken worden.

Artikel 5 Sturingsmodel en rol van de eigenaar

1. Het sturingsmodel geeft invulling aan de samenwerking tussen SodM en de beleids- en stafdirecties van EZK binnen de begrotings- en verantwoordingscyclus en de samenwerking binnen de beleidsketen waarvan de beleidsdirecties en SodM samen onderdeel uitmaken. In de begrotings- en verantwoordingscyclus zijn de begroting, het jaarplan en het jaarverslag van SodM jaarlijks terugkerende onderwerpen.
2. De basis voor het sturingsmodel is een open en resultaatgerichte samenwerking in de driehoek tussen de eigenaar, de Inspecteur-generaal der Mijnen en de betrokken directeuren-generaal.
3. De plaatsvervangend secretaris-generaal geeft voor SodM binnen de driehoek invulling aan de rol van de eigenaar.
4. De eigenaar is verantwoordelijk voor de organisatorische continuïteit van SodM en de kwaliteit van de bedrijfsvoering. De eigenaar benut daarbij de planning-en-controlcyclus als sturingsinstrument.
5. De eigenaar waarborgt de onafhankelijke positie van SodM en maakt het mogelijk dat SodM haar rol zuiver kan uitoefenen met voldoende middelen.
6. De eigenaar vormt zich een beeld bij de kwaliteit van toezicht door het periodiek laten uitvoeren van een evaluatie van SodM.
7. Eens per jaar vindt een strategische dialoog plaats waarin binnen de driehoek wordt gesproken over belangrijke strategische ontwikkelingen en vraagstukken en de samenwerkingsrelatie tussen het kernministerie EZK en SodM. Hieraan nemen in ieder geval de secretaris-generaal, de plaatsvervangend secretaris-generaal, de programma-directeur-generaal Groningen en

Ondergrond, de directeur-generaal Klimaat en Energie en de Inspecteur-generaal der Mijnen deel.

Paragraaf 2.1 Planning-en-controlcyclus

Artikel 6 Begroting van SodM

1. Ten behoeve van de uitvoering van zijn wettelijk vastgelegde taken staan de uitgaven en ontvangsten van SodM begroot binnen de EZK-begroting. Daarnaast staan de uitgaven van SodM ten behoeve van het doen van onderzoeken eveneens begroot binnen de EZK-begroting.
2. Over werkzaamheden op taakvelden die tot de verantwoordelijkheid van andere departementen behoren, maakt SodM afspraken met de betreffende departementen. De eigenaar heeft een verantwoordelijkheid wanneer het budget voor die taakvelden niet toereikend is.
3. De Inspecteur-generaal der Mijnen is ambtelijk budgethouder van het apparaatsbudget voor SodM en de toegekende middelen voor onderzoek en is daarmee verantwoordelijk voor een doelmatige en rechtmatige besteding van de middelen.
4. SodM hanteert voor HRM-, inkoop- en ICT-beleid het binnen EZK geldende beleid.
5. SodM voert regie op de eigen planning-en-controlcyclus en zorgt dat deze aansluit op de concernbrede planning-en-controlcyclus. SodM en de stafdirectie Financieel-Economische Zaken zorgen dat de benodigde informatie daarvoor tijdig en juist wordt aangeleverd.
6. Naast de verantwoording in haar eigen werkplan en jaarverslag, legt SodM over de beschikbare middelen tevens verantwoording af in de bijdrage voor het departementale jaarverslag.
7. De beleidsdirecties betrekken SodM vroegtijdig bij politieke of beleidsmatige ontwikkelingen die kunnen leiden tot aanpassingen van het takenpakket van SodM en die mogelijk financiële consequenties kunnen hebben.
8. Met de eigenaar bespreekt de Inspecteur-generaal der Mijnen regelmatig de continuïteit, het functioneren en de kwaliteit van de organisatie.

Artikel 7 Jaarplan van SodM

1. De Inspecteur-generaal der Mijnen stelt jaarlijks, in overeenstemming met het bepaalde in artikel 128 van de Mijnbouwwet, binnen het budgettaire kader een jaarplan op, waarin de doelen voor dat jaar per sector worden beschreven. Het jaarplan wordt goedgekeurd door de Minister en vervolgens aan de Staten-Generaal aangeboden.
2. De Inspecteur-generaal der Mijnen stelt het jaarplan vast na afstemming met de eigenaar en na het informeren van de directeur-generaal Klimaat en Energie en de programma-directeur-generaal Groningen en Ondergrond, en indien nodig andere departementen.
3. Bij het opstellen van het jaarplan prioriteert SodM risicogestuurd en impactgericht. Wettelijke taken, internationale verplichtingen en relevante maatschappelijke ontwikkelingen worden hierbij betrokken.

Artikel 8 Jaarverslag van SodM

1. De Inspecteur-generaal der Mijnen stelt het jaarverslag van SodM vast. In het jaarverslag legt de Inspecteur-generaal der Mijnen zowel inhoudelijk als over de inzet van middelen verantwoording af en geeft de Inspecteur-generaal der Mijnen inzicht in de uitvoering van het jaarplan en de inspanningen van SodM in het afgelopen jaar.
2. Het jaarverslag wordt vastgesteld nadat het concept ter verificatie van de feiten is voorgelegd aan de beleidsdirecties en indien nodig andere departementen.
3. In het kader van de departementale verantwoording stuurt de Minister het jaarverslag naar de Staten-Generaal.

Paragraaf 2.2 Doorlopende samenwerking

Artikel 9 Beleidsontwikkeling

1. De beleidsdirecties zijn primair verantwoordelijk voor het realiseren van de publieke waarden bij de aanpak van maatschappelijke opgaven met betrekking tot energiewinning en het gebruik van de diepe ondergrond.
2. SodM stelt zijn kennis vanuit de toezichtspraktijk en expertise op het gebied van risicomangement aan de beleidsdirecties beschikbaar voor de evaluatie van bestaand beleid of de ontwikkeling van nieuw beleid.
3. De beleidsdirecties leggen hun beleidsvoornemens die impact hebben op de veiligheid bij energiewinning en het gebruik van de diepe ondergrond in een vroeg stadium voor aan SodM:
 - a. Bij de start van beleidstrajecten vindt afstemming plaats over de wijze en het moment waarop SodM zijn kennis en praktijkbevindingen inbrengt;
 - b. Bij de ontwikkeling van nieuw beleid en regelgeving vindt overleg plaats over de maatschappelijke opgave, de randvoorwaarden en uitgangspunten ten behoeve van het borgen van publieke waarden en belangen. Ook wordt daarbij beschouwd de mogelijke rol van SodM, de wijze waarop dit in de regelgeving wordt vastgelegd, de bevoegdheden en instrumenten die SodM daarbij ter beschikking (komen te) staan en de gevolgen voor de uitvoeringscapaciteit;
 - c. De UHT-toets van de toezichthouder (toets op uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid, en fraudebestendigheid) is het sluitstuk van dit afstemmingsproces. In het kader van de begrotingsvoorbereiding levert de UHT-toets de basis voor de mutaties op de begroting.

Artikel 10 Inspectiesignalen, inspectierapporten en ongevraagd advies

1. SodM brengt het veiligheidsbelang scherp in beeld. Het is waardevol deze kennis vroegtijdig te delen met de beleidsdirecties om inzicht te krijgen in de realisatie van beoogde en niet beoogde effecten van beleid alsmede (nieuwe) ontwikkelingen die van invloed zijn op de realisatie van de maatschappelijke opgave van het departement.
2. Toezichtsignalen worden minimaal tweemaal per jaar besproken in een bilateraal overleg tussen SodM en de beleidsdirecties en kunnen op deze manier een bijdrage leveren aan nieuwe beleidsvoornemens.
3. De Inspecteur-generaal der Mijnen stelt ongevraagde adviezen, staten van de sector en toezichtsignalen vast. De Inspecteur-generaal der Mijnen stelt de Minister in de gelegenheid om hierop een beleidsreactie te geven. Indien de Minister besluit om een beleidsreactie op te stellen, wordt deze bij voorkeur tegelijkertijd met het rapport of advies openbaar gemaakt. De openbaarmaking door SodM wordt hiertoe ten hoogste zes weken aangehouden.

Artikel 11 Vergunningen

1. De Minister vraagt aan de Inspecteur-generaal der Mijnen een advies op vergunningsaanvragen ten behoeve van mijnbouwactiviteiten overeenkomstig het bepaalde in artikel 127 van de Mijnbouwwet.
2. De Minister draagt de verantwoordelijkheid voor het proces en de integrale afweging. De advisering door SodM maakt hiervan onderdeel uit.
3. De Inspecteur-generaal der Mijnen stelt het advies vast en verzoekt de Minister deze bij zijn afwegingen te betrekken. Het advies van SodM wordt door de Minister openbaar gemaakt bij zijn (ontwerp)besluit.
4. SodM is in haar advisering onafhankelijk en kan haar adviezen publiekelijk toelichten. SodM publiceert zijn adviezen nadat het (ontwerp)besluit door de Minister openbaar is gemaakt.
5. SodM kan breder adviseren dan de adviesvraag van de Minister. Indien een dergelijk ongevraagd advies specifiek betrekking heeft op de vergunningsaanvraag dan wordt dit meegenomen in de vergunningenprocedure. Andere adviezen worden door SodM ingediend als beleidsadvies of toezichtsignaal.

Artikel 12 Internationale betrekkingen

1. De beleidsdirecties en SodM informeren elkaar over relevante ontwikkelingen in het buitenland, waaronder de Europese Unie, die invloed kunnen hebben op het beleid.
2. De beleidsdirecties betrekken SodM in een vroeg stadium bij de ontwikkeling van internationale wetgevingsvoorstellen en verdragen.
3. De beleidsdirecties kunnen SodM verzoeken om technische expertise beschikbaar te stellen voor internationale beleidswerkgroepen.

HOOFDSTUK 3 OVERIGE AFSPRAKEN

Artikel 13 Externe communicatie

1. SodM communiceert eigenstandig met de buitenwereld over haar optreden en bevindingen. Daartoe heeft SodM een eigen communicatiebeleid en -strategie.
2. SodM en de beleids- en stafdirecties van EZK informeren elkaar tijdig over externe communicatie die voor de ander relevant is.

Artikel 14 Wetenschappelijk onderzoek en kennisontwikkeling

1. SodM en de beleidsdirecties hebben eigen budgetten voor (wetenschappelijk) onderzoek en informeren elkaar over de vraagstukken die in onderzoeken aan de orde komen om ongewenste overlap te voorkomen.
2. SodM en de beleidsdirecties kunnen ook gezamenlijk besluiten wetenschappelijk onderzoek te laten uitvoeren ten behoeve van beleid en toezicht.
3. SodM en de beleidsdirecties wisselen relevante kennis met elkaar uit.

Artikel 15 Kwaliteitsborging

De eigenaar en de Inspecteur-generaal der Mijnen maken afspraken over de wijze waarop kwaliteitszorg en kwaliteitsborging binnen SodM vorm krijgt.

Artikel 16 Politiek-bestuurlijke ondersteuning

1. De beleidsdirecties en stafdirecties verzorgen de advisering en ondersteuning van de bewindspersonen, zoals bij de voorbereiding van Kamerbrieven, beantwoording van Kamervragen en tijdens parlementaire behandelingen.
2. Voor zover de advisering en ondersteuning direct raakt aan een toezichtstaak of een onderdeel bevat waarover SodM heeft geadviseerd of een toezichtsignaal heeft geschreven dan wordt SodM bij de voorbereiding daarvan betrokken.
3. De Inspecteur-generaal der Mijnen heeft directe toegang tot de Minister om informatie met de Minister te delen.

Artikel 17 Verzoeken tot openbaarmaking van documenten

De Inspecteur-generaal der Mijnen handelt als bestuursorgaan zelf verzoeken af tot openbaarmaking van documenten op grond van de Wet open overheid die aan SodM zijn gericht. De Inspecteur-generaal der Mijnen kan desgewenst EZK betrekken in de afhandeling.

Artikel 18 Borging relatiestatuu

1. De naleving van de uitgangspunten en afspraken uit dit relatiestatuu betreft een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de eigenaar, de Inspecteur-generaal der Mijnen, de programmadirecteur-generaal Groningen en Ondergrond en de directeur-generaal Klimaat en Energie. Eenieder zet zich er voor in dat de afspraken in het eigen dienstonderdeel, voor zover relevant, bekend zijn en worden nagekomen.
2. De eigenaar ziet er op toe dat de samenwerking tussen SodM en de beleids- en stafdirecties van EZK in lijn met dit relatiestatuu wordt ingevuld.

3. De samenwerking zoals beschreven in dit relatiestatuuat, wordt ten minste één keer per jaar besproken in de driehoek.

SLOTBEPALINGEN

Artikel 19 Publicatie

Dit relatiestatuuat wordt gepubliceerd op de websites van SodM en EZK.

Artikel 20 Citeertitel

Dit relatiestatuuat wordt aangehaald als: Relatiestatuuat Staatstoezicht op de Mijnen en Ministerie van Economische Zaken en Klimaat 2022.

Aldus overeengekomen en in tweevoud getekend: Den Haag, 17 juni 2022

*ir. T.F. Kockelkoren MBA
Inspecteur-generaal der Mijnen*

*De Minister van Economische Zaken en Klimaat
namens deze
drs. L.M.C. Ongering
Secretaris-generaal*